

Õiguskantsler

Ene Ergma
Riigikogu esimees
ap.kk@riigikogu.ee

Teie

27.08.2012 nr 2-3/12-89

Õiguskantsler 4.09.2012 nr 10-2/121189/1204141

Vastus Riigikogu liikme kirjalikule küsimusele PRIA toetuste maksustamine tulumaksuga

Austatud Riigikogu esimees

Tänan Teid Riigikogu liikme Kalvi Kõva kirjaliku küsimuse edastamise eest.

Kirjalikus küsimuses kirjeldas ja kritiseeris Riigikogu liige Maksu- ja Tolliameti praktikat isikute nõustamisel PRIA toetuste maksustamisel, viidates muu hulgas Maksu- ja Tolliameti veebilehel olevale rubriigile „PRIA toetuste deklareerimisest”¹. Täpsemalt on Kalvi Kõva seisukohal, et Maksu- ja Tolliamet veenab põhjendamatult inimesi, kellele väljastatud PRIA toetus ei kuulu tema hinnangul maksustamisele tulumaksuga tulumaksuseaduse § 19 lg 3 p 3 järgi, et nendele väljamakstud PRIA toetus siiski täidab tulumaksuseaduses nimetatud maksustamise eeldusi, st on tulumaksuobjektiks ja kuulub tulumaksuga maksustamisele. Seega eksitab Maksu- ja Tolliamet Riigikogu liikme hinnangul maksumaksjaid ning laiendab tulumaksuga maksustatavate toetuste hulka ilma õigusliku aluseta. Riigikogu liige palus minul hinnata, kas kirjeldatud Maksu- ja Tolliameti tegevus vastab kehtivale õigusele ja hea halduse tavale.

Vastuseks Riigikogu liikme kirjalikule küsimusele selgitan, et kirjas toodud asjaolude põhjal ei ole mul võimalik anda hinnangut Maksu- ja Tolliameti tegevuse õigus- ja põhiseaduspärasusele. Sellist hinnangut saaks anda üksnes konkreetse kaasuse üksikasjade pinnalt, sest vaid siis saab võtta seisukoha, kas PRIA toetus on makstud seoses ettevõtlusega ja kas see kuulub seetõttu tulumaksuga maksustamisele või mitte.² Osundan siinjuures sellele, et Maksu- ja Tolliameti veebilehel oleva info põhjal võib järeldada, et amet ei pea põhjendatuks maksustada kõiki PRIA poolt makstavaid toetusi: „PRIA toetus on reeglina seaduse alusel makstav toetus (Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus) ning kui toetuse saajaks on isik, kes ettevõtlusega ei tegele, siis toetust tulumaksuga ei maksustata. Ettevõtlusega seoses saadud toetused kuuluvad aga maksustamisele. Seega, kui toetust taotleb FIE ning see on tema ettevõtlusega seotud, peab ta saadud toetuse arvesse võtma ettevõtluse tuludes ning tehtud kulud saab ta tulust (sh

¹ Kätesaadav Maksu- ja Tolliameti veebilehelt: <http://www.emta.ee/index.php?id=27346>.

² Ma ei nõustu Riigikogu liikme järeldusega, et Natura 2000 erametsamaa toetuse maksmine ei ole ja ei või olla kuidagi seostatav ettevõtlusega. Selgitan. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 58 lg 5 järgi kehtestab täpsed nõuded maaelu arengu toetuse, sh Natura 2000 erametsamaa toetuse taotlejale põllumajandusminister oma määrusega. Selleks määruseks on põllumajandusministri 11.03.2010 määrus nr 26 „Natura 2000 alal asuva erametsamaa kohta antava toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord”. Selle määruse § 3 lg 1 järgi võib toetust taotleda erametsaomanik metsaseaduse tähenduses. Metsaseaduse § 10 lg 4 järgi on erametsaomanik füüsiline ja eraõiguslik juriidiline isik, kellel on metsamaa. Selline definitsiooni sõnastus ei välista minu hinnangul ettevõtjad Natura 2000 erametsamaa toetuse taotlejate hulga. Sellest tulenevalt võib ka ettevõtja Natura 2000 toetust erametsamaale minu arvamusel taotleda. Järelikult võib toetuse saamine olla seostatav ettevõtlusega.

toetusest) maha arvata. Kui inimene tegeleb põllumajandusega vaid oma tarbeks, st ei tooda põllumajandussaadusi müügi eesmärgil, ei ole see tulumaksuseaduse tähenduses ettevõtlus ning ka toetust ei pea see isik tuludes deklareerima.”³

Vaatamata sellele, et ma ei võta ega saagi võtta Riigikogu liikme kirjalikule küsimusele vastates hinnangut, kas Maksu- ja Tolliameti käitumine on õiguspärane, rõhutan, et põhiseaduse § 3 lg 1 nõuab, et riigivõimu teostataks üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Ka maksuseaduste rakendamisel tuleb Maksu- ja Tolliametil pidada kinni põhiseadusest ja seadustest. Maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) § 4 lg 2 järgi peab maksumaksja maksma ainult seadustega ettenähtud riiklikke ja kohalikke makse maksuseadustes ning valla- või linnavolikogu määrustes sätestatud määrades ja korras. Just sellest peab Maksu- ja Tolliamet juhinduma maksusummat määraates: kohustus maksta riiklikku maksu võib tekkida üksnes seaduse alusel. Kuigi Maksu- ja Tolliamet on kohustatud tuvastama kõik seaduses sätestatud maksuobjektid ja sisse nõudma kõik maksud⁴, et tagada rahaliste vahendite laekumine riigieelarvesse, ei või Maksu- ja Tolliamet oma tegevuses seadusest kaugemale minna. Maksu- ja Tolliamet peab maksustamisel arvestama kõiki maksustamise seisukohalt olulisi, st nii maksusummat suurendavaid kui ka seda vähendavaid asjaolusid (MKS § 11 lg 1). See sisuliselt tähendab, et Maksu- ja Tolliamet saab määrata maksumaksjale maksu üksnes siis, kui seadus seda lubab, ning täpselt nii palju, kui seadus nõuab.

Seadust peab Maksu- ja Tolliamet järgima ka maksumaksjale nõu andes väljaspool maksusumma määramisele orienteeritud menetlust. MKS § 14 lg 1 järgi peab Maksu- ja Tolliamet andma maksukohustuslasele tema taotlusel teavet maksukohustuslase poolt tasumisele kuuluvate maksude, maksusumma arvutamise korra ja määramise aluste kohta ning selgitusi maksudeklaratsiooni täitmise ja vaide või taotluse esitamise kohta. Maksu- ja Tolliamet peab olema hoolas selle selgitamis- ja teavitamiskohustuse täitmisel. Ta peab igakülgsest uurima olukorda, mille osas ta maksumaksjale hinnangut annab, ja põhjalikult kaaluma maksumaksjale antavat arvamust, pidades meeles seda, et maksumaksja reguleerib oma käitumist vastavalt maksuhaldurilt saadud juhiste. Ometi on Maksu- ja Tolliamet maksumaksjate silmis kõige autoriteetsem ja kõige pädevam asutus maksuküsimustes nõu andmisel.

Kui maksukohustuslane leiab, et Maksu- ja Tolliamet on tema õigusi rikkunud, võib ta pöörduda oma õiguste kaitseks kohtu poole.

Loodan, et sellest selgitusest on abi.

Tänan Teid veel kord küsimuse edastamise eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Olga Lavrova 693 8404
olga.lavrova@oiguskantsler.ee

³ Maksu- ja Tolliamet. PRIA toetuste deklareerimisest. Arvutivõrgust kättesaadav: <http://www.emta.ee/index.php?id=27346>.

⁴ Lehis, L. Maksuõigus. Tallinn: 2004. Lk 73.